

SUUR-PALON AVIISI

Nro:13

6.3.2013

Sisällysluettelo

Pääkirjoitus Matti Rinta-Kohtamäki	3
Minäkö pohjalainen ?	4-5
Kantvikin kuulumisia	6-7
Matti Korpelan kuvakokoelmat	7-8
Maanviljelijä Paavo Punkari	9
Markkinatunnelmaa ja tykinjyskettä -Isonkyrön 1700-luvun markkinat	10-11
Neuvostoliittolaiset sotavangit työvoimana ja Isonkyrön vankileiri	12-13
Markku Matti Juhani Heiska	14

SUUR-PALON SUKUSEURAN HALLITUS vv. 2011 - 2014

OSOITTEET JA PUHELINNUMEROT m.puh. e-mail

Puheenjohtaja

Matti Rinta-Kohtamäki
puh. (06) 472 4038, 0400-660 830

Pohjankyröntie 268 61500 Isokyrö
matti.rinta-kohtamaki@netikka.fi

Varapuheenjohtaja

Matti Palo
puh. (09) 298 5241, 0400-604 850

Kolsarintie 6 02460 Kantvik
matti.palo@kotiposti.net

Rahastonhoitaja

Veli Alanne
puh. (06) 471 3124

Perttiläntie 248 61500 Isokyrö

Sihteeri

Juhani Arkkola
puh. (06) 471 3766, 0400-920 727

Sannintie 4 61500 Isokyrö
juhani.arkkola@netikka.fi

Jäsenet:

Pirjo Hirvelä
puh. (06) 471 3925, 050-359 6752

Palonkyläntie 2 61500 Isokyrö
pirjo.hirvela@netikka.fi

Pekka Kauppila
puh. (06) 478 5257, 0400-381 525

Harvakyläntie 217 66440 Tervajoki
pekka.kauppila@upm-kymmene.com

Matti Korpela
puh. (06) 472 5067, 050-5728807

Pajukorventie 90 65560 Orisberg
matti.korpela@netikka.fi

Markku Heiska
puh. (06) 4741044, 050-5769074

Lahdentie 1 61400 Ylistaro
hilkka.heiska@hotmail.com

Pentti Perälä
puh. 050-402 3765

Puskalantie 3 A 4 61400 Ylistaro
peralpe1@suomi24.fi

Väinö Pollari
puh. (06) 471 3084

Perttiläntie 61500 Isokyrö
jaakko.pollari@luukku.com

Tuula Ritari
puh. (09) 4126 397, 050-3397827

Vuorimiehenkatu 21 A 3 00140 Helsinki
tuula.ritari@welho.com

Kari J. Talvitie
puh. 050-550 0788

Isokaari 8 B 26 00200 Helsinki
kari.talvitie@gmail.com

Helena Tuuri
puh. 040-5533494

Kanavakatu 3C 00023 Helsinki
helena.tuuri@formin.fi

S.tutkija/tallentaja

Pirjo Hirvelä
puh. 050-359 6752

Palonkyläntie 2 61500 Isokyrö
pirjo.hirvela@netikka.fi
pirjo.hirvela@suurpalo.org

SUUR-PALON AVIISI

Arvoisat sukuseuran jäsenet

On Aviisin aika. Aviisi ilmestyy kerran vuodessa, mutta sukuseuran asioita hoidetaan hallituksen toimesta koko ajan toimintasuunnitelman mukaan. Tätä kirjoitettaessa ovat mm. Hirvelän Pirjo, Alanteen Veli ja Arkkolan Juhani olleet esittelemässä seuran toimintaa perinteisesti sukumessuilla Seinäjoella. Hallitus on kokoon-tunut vuonna 2012 neljä kertaa ja tänävuonnakin jo yhden kerran.

Palonkylän asutushistoria oli esillä kahdessakin kokouksessa, joista toisessa saatiin selvitystä lähinnä vanhojen kuvien perusteella. Aiheeseen palataan. Kotisivujen uusiminen on ollut pitkään vireillä, mutta nyt sen suhteen on alkanut tapahtua. Seppo Luhtasaaren toimesta uudet sivut tulevat käyttöön toivottavasti kesään mennessä. Tällä tavoin tärkeä ja ajantasalla pidettävä yhteys on käytössämme.

Seuraava sukukokous pidetään vuonna 2014 Isossakyrössä. Kokouspaikaksi on valittu luonnonkaunis Pukkilansaari. Päivä aloitetaan perinteisesti hartaudella Vanhassa Kirkossa. Muutoinkin kokous ja juhlanjärjestelyt ovat jo varsin hyvässä määrässä. Sensijaan kuluvan vuoden, 2013, kesätapaamisen järjestelyt ovat vielä vaiheessa. Jos paikka esim. jonkin tapahtuman yhteyteen järjestyy ja tapaaminen

toteutuu, siitä ilmoitetaan hyvissä ajoin etukäteen. Kuten on todettu, edellinen vastaava tapaaminen järjestettiin Kaustisella kansanmusiikkijuhlien yhteydessä, josta tuli silloin paljon myönteistä palautetta.

Alanteen Veli pitää rahastonhoitajana ohjat tiukalla ja siten seuran talous on edelleen hyvässä kunnossa. Sukukirjoja on vielä myymättä lähes 150 kappaletta ja niitä myydään nyt 80 euron hinnalla. Toivottavasti seuran jäsenetkin mainostavat näitä kirjoja niille, joilla sitä ei vielä ole.

Monia asioita on vielä niinsanotusti 'vaiheessa', niinkuin tällaisessa toiminnassa kuuluukin olla. Aikanaan ne sitten valmisteluiden jälkeen tulevat uudelleen esille ja uutta tietoa on jälleen tallennettavissa. Hallitus toivoo edelleen, että seuran jäsenet kirjoittaisivat seuraavaan Aviisiin aiheeseen liittyviä kirjoituksia. Kuvia olisi myös hyvä olla mukana. Näin saataisiin uusia ajatuksia ja näkökulmia kaikkien luettavaksi.

Hyviä lukuhetkiä Aviisin seurassa ja hyvää talven jatkoa kaikille sukuseuran jäsenille!

Isossakyrössä 16.2.2013
Matti Rinta-Kohtamäki

Minäkö pohjalainen ?

Aarno Artturi

Sukuseuran hallituksessa olen joitakin kertoja joutunut pohtimaan olenko oikeasti ja - jos olen, niin missä määrin - riittävästi pohjalainen. Kova kysymys Hämeenlinnassa syntyneelle helsinkiläiselle. Verianalyysin perusteella ei pitäisi olla syytä epäillä mitään. Isäni vanhemmat olivat Ilmajoelta ja pohjalaisesta pappissuvusta. Äitini äidin kautta minulla on isokyröläistä verta ja ainoa arvoitus onkin se, missä määrin äitini isän kihniöläinen veri pystyy ohentamaan muuta vertani.

Edellä todettua en kyllä paljonkaan lapsena pohdiskellut. Äitini äiti Muru kertoi lapsuutensa käynneistä Ruusupurolla ja muualla Isokyrössä. Hänen Ida-serkkunsa täydensi tarinoita ja kertoi koulumatkoilla löytyneistä ihmisluista, jotka olivat peräisin Napuen taistelun joukkohautoista. Pohjalaisuus vahvistui siis asteittain muiden kertomana. Oli kyllä muutakin hyvin konkreettista vahvistusta, nimittäin "Amerikan paketit", joita Murun kanssa haimme Turengin asemalta. Pakettien sisältämät elintarvikkeet ja vaatteet olivat kyllä amerikkalaisia, mutta lähettäjät olivat hyvin pohjalaisia, Murun serkkuja ja muita läheisiä. Samalla minulle aukesi vähitellen koko Ollilan tarina.

Lapsuuteeni kuuluivat myös mm. Murun junamatkat Isonkyrön soille, missä muuraimet – lakka-sanaa emme tunteneet - olivat muita parempia. Samoin muistojen joukossa on vakavasti sairaan Eli Ollilan paluu Darjeelingistä Himalajan rinteiltä vuonna 1946 Suomeen kuolemaan. Ollilan sukutarina avautui todellakin vähän kerrallaan.

Ida Ollila kuvasi eräässä kirjoituksessaan kuinka esi-isämme Juho Kaarlenpoika Ollilan perhe oli ensin menettänyt Ollilan talon, joka nyt on Nivukosken perheen hyvässä hoidossa. Ollilat muuttivat entiseen Mäentaustan torppaansa Mustikkamäen taakse. Onnettomuudet jatkuivat, kun Juhon puoliso Hedvig kuoli vain 35 vuoden ikäisenä. Vanhinkin kolmesta lapsesta oli vasta kolmevuotias. Sitten Juho Kaarlenpoika solmi avioliiton ylihärmäläisen Liisa Juhontytär Yliluoman kanssa ja lapsia tuli seitsemän lisää. Syksyllä 1888 perheen isä kuoli ja elämä torpassa muuttui entistäkin vaikeammaksi. Nuorin lapsi oli vasta syntynyt.

Vanhemmat lapset olivat jo vetäneet johtopäätöksensä ja katsoneet, ettei elämä voi jatkua syntymäseudulla. Amerikkaan lähti ensimmäisenä

Isak Emil Ollila

poika Kaarle Kustaa 18-vuotiaana vuonna 1880. Seuraavaksi lähti Matti-veli ja sen jälkeen Juho vuonna 1886. Isän kuoleman jälkeen Amerikkaan lähtivät Jaakko vuonna 1890, Maria Margareta vuonna 1893, Elisabet Vilhelmiina vuonna 1898, Oskar Vilho vuonna 1899 ja kahdeksantena Vihtori Nikolai vuonna 1900.

Äitini äidinisä Isak Emil Ollila teki poikkeuksen. Hänen pakotiensä oli metsästäminen. Siihen sopi meneminen tarjokkaana 3.Vaasan tarkk'ampujapataljoonaan ja siellä edelleen pataljoonan metsästyskomennuskuntaan. Amerikan veljet haikailivat kirjeissään Mustikkamäen leikkipaikkoihin, mutta vihjailivat myös, ettei "Iikasta" tainnut olla maanviljelijäksi, kun oli aina ne jänikset mielessä. Aseen käytöstä tulikin Isak Emil Ollilalle ammatti, sillä vuonna 1898 Lempäälän metsästysseura palkkasi hänet jahtimestariksi. Näin siis perheemme lähti Etelä-Pohjanmaalta. Vain juuret jäivät.

Pieni paikkuu sentään tapahtui, kun Matti Ollilan leski Liisa palasi Suomeen ja meni naimisiin miesvainajansa serkun Antti Reinin kanssa ja oli aikanaan emäntänä Ruusupuron Ala-Reinissä.

Ollilan lapsista nuorin Evald (Eli) Ollila eli vanhemman veljensä Isak Emilin perheessä, kunnes hän vuonna 1914 lähti Vapaakirkon lähettinä Intian pohjoisosiin, missä hän vaimoineen viettikin yli kolmekymmentä vuotta.

Itselleni sukutarina syventyi saatuaani haltuuni äidinäitini Murun ja hänen Ida-serkkunsa Amerikan kirjeet, joista saatoin tutustua Amerikan Olliloiden elämään 1940- ja 1950-luvulla. Oma käyntini Fairport Harborissa ja uudet kirjeenvaihto-pikkupikkuserkut avarsivat kuvaa vielä lisää. Samalla pohjalaisuus alkoi tuntua voi- makkaammin, vaikka minulla se oli pitkään Amerikan suomalaisten sukulaisten ja pohjalaisuuden sekoitusta.

Kari J Talvitie

Kantvikin kuulumisia

Hyvät sukuseuramme jäsenet ja muut mukavat ihmiset. Vuosi on kulunut ja taas on kunnan talvi, täällä eteläisessä Suomessa on kunnolla luntakin. Olen ollut nyt ensimmäisen kokonaisen vuoteni eläkeläisenä. Tässä etuoikeutetussa asemassa olen käyttänyt tilaisuutta hyväkseni ja viettänyt vajaan kolme kuukautta kolmessa eri jaksossa lämpöisessä etelässä. Siellä lämpimässä, shortseissa ja T-paidassa kävellessäni olen miettinyt Suur-Palon esi-isiemme vaiheita ilman nykytekniikkaa. On eletty päreän ja takkatulen valossa ja eväinä talvella on ollut vain se mitä syksyllä on aittaan saatu kootuksi. Ero on todella iso verrattuna paikkoihin jossa vihannekset ja hedelmät kasvavat ympäri vuoden eikä pakkasista ole harmia.

Aktiivisesti uudet sukumme jäsenet sukuseuran tietoon!

Sukuseurassa, sukukokousten välillä on rauhallista. Vain hallitus kokoontuu säännöllisesti ja vie sukukokouksessa päätettyjä asioita eteenpäin. Suvun jäsenien toivon olevan aktiivisempia monessakin asiassa. Uudet sukuun syntyvät lapset saadaan sukuseuran jatkuvasti laajentuvaan sukurekisteriin vain vanhempien ilmoittamina. Tässä asiassa pieni vähemmistö on aktiivinen ja muilta osin uudet sukuun kuuluvat nuoret jäävät pois rekisteristä. Pirjo Hirvelä ottaa mielellään tietoja vastaan. Hänen yhteystietonsa ovat pirjo.hirvela@netikka.fi ja puhelin 050-3596752. Postiosoittekin löytyy tästä Aviisista. Sähköposti on vaivaton tapa hoitaa uusien suvun jäsenten tietojen ilmoittamiseen. Yhtä hyvin se onnistuu tässä aviisissa olevalla lomakkeella.

Sukututkijoille riittää tekemistä

Aluksi Airi Varpula ja nyt Pirjo Hirvelä ovat tehneet vuosien kuluessa valtavan työn tutkiessaan sukuaamme. Lisäksi Pirjo on mukana muutaman muunkin suvun toiminnassa tutkijana ja jopa

sukuseuran puheenjohtajana. Toivon meidän löytävän uusia suvun jäseniä auttamaan häntä tässä tutkimustyössä. Häneltä saa arvokasta kokemustietoa kunka toimia ja mitä lähteitä on käytettävissä. Hänellä on huomattavasti viimeistä sukukirjaamme laajempi tiedosto suvustamme. Hän on selvittänyt sukuamme myös ajalta ennen Jaakko Jaakonpoikaa, joka on se esi-isä josta kirjamme lähtee. Tiedämme, että nykyisestäkin kirjastamme puuttuu runsaasti henkilöitä ja tutkimusta tarvitaan aukkojen paikkaamiseksi!

Olemme hallituksessa keskustelleet useasti miten jatkaa ja olemme muunmuassa hakemassa yhteistyötä muiden sukuseurojen kanssa. Koska tiedämme, että sukumme jäsenistöä on todennäköisesti valmiina jo joidenkin muiden sukuseurjen tutkituissa tiedoissa. Erinomainen paikka tällaisen yhteistyön edistämiseksi on Seinäjoella vuosittain järjestettävät sukumessut, johon sukuseuramme on perinteisesti osallistunut ja osallistuu myös tänä vuonna.

Tulemme julkaisemaan tavalla tai toisella uudistetun ja täydennetyn sukukirjan vielä tällä vuosikymmenellä. Kuinka laaja ja mihin suuntaan sitä laajennetaan on vielä täsmentämättä. Yksi keskustelussa esillä ollut vaihtoehto on aloittaa nykyistä aikaisemmasta ajasta, jonka jälkeen lähes kaikki palonkylän talojen entiset ja nykyiset asukkaat tulevat löytymään kirjasta. Tähän työhön tarvitaan lisää henkilöitä.

Ohjelmaa sukukokouksien väli vuosille

Sukukokousten väli vuosien aikana on yritetty järjestää jonkilaisia tilaisuuksia mutta niiden osallistujamäärät ovat jääneet vähäisiksi. Oleme olleet Helsingissä teatterissa, olemme käyneet Kaustisilla musiikkia kuuntelemassa. Uusia ideoita kaivataan millaista toimintaa halutaan ja mikä saa sukumme jäsenet kokoontumaan yhteen väli vuosinakin.

Lisää ja laajemmin kirjoituksia Aviisiin

Sukumme keskuudessa on paljon muistamisen ja kirjoittamisen arvoisia sattumuksia, tarinoita ja mielenkiintoisia henkilöhistorioita jotka kiinnostavat sukuamme ja sen jäsenistöä. Tämä Aviisi on erinomainen tapa saada niitä levitettyä laajemmasti tunnetuiksi. Varmasti on myös sellaisia tarinoita, joita ei toivoisi tulevan julkisuuteen, niistä ei tarvitse välttämättä kirjoittaakaan. Nyt tämän Aviisin kirjoittaminen on aivan liian paljon hallituksen jäsenten varassa. Ottakaa hyvät ihmiset yhteyttä hallituksen jäseniin ja toimittakaa aineistoa ja valokuvia niin painetaan ne tähän lehteen. Mikäli

kirjoittaminen tuottaa tuskaa, niin ottakaa yhteyttä siitä huolimatta, kirjoitetaan tarinat vaikka yhdessä.

Itseäni on monen vuosikymmenen ajan mietityttänyt mitä Palonkylässä tapahtui mustalaisten mökille. Sehän tuntemattomasta syystä sattui hajoamaan minun lapsuuteni aikana. Tiedän, että vielä on elossa henkilöitä, jotka tietävät asiasta enemmän. Ottakaa minuun yhteyttä niin katsotaan mitä siitä voidaan kirjoittaa. Se on kuitenkin monia muitakin kiinnostava osa Palonkylän ja Suur-Palon historiaa. Mikäli siihen liittyy jotain sopimatonta tai lakipykälien joustavampaa tulkintaa, niin kaikki on aikoja sitten vanhentuneet.

Talvisessa Kantvikissa tammikuun lopulla 2013
Matti Palo

Orisbergin vesimyllyltä.

Orisbergin seppiä 1900-luvun alusta.

Orisbergin meijerin työväkeä.

Meijeri, Orismala.

Meijeri, Orisberg.

Maanviljelijä Paavo Punkari

Maanviljelijä Paavo Punkari on syntynyt Alhojoella 17.3.1921, 12-lapsisen perheen keskimäisenä, heidän vanhempansa olivat Antti Vihtori Punkari ja Susanna Punkari (os.Rinta-Holkko). 6-vuotisen kansakoulun Paavo kävi Ylistaron Asemankoululla, johon Punkarista oli matkaa noin 2 km. Kansakoulun jälkeen Paavo kävi vielä jatkokurssia yhden vuoden ja "kuusaali" mihin meni ja päätti lähteä silloin 3-vuotiseen Isonkyröön keskikouluun, joka oli perustettu 1924. Elettiin vuotta 1938 kun Paavon keskikoulu oli käyty eikä sodasta tietty vielä mitään, kotitilalla riitti töitä kun talvisota sitten syttyi toinen vanhimmista veljeksistä oli rintamalla ja toinen meni pian perässä. Paavo meni armeijaan 1.9.1941 hän oli konekiväärijoukoissa, koska Ylistaron suojeluskunta oli konekivääriosasto. Sodassa kului Paavolta yhteensä vajaat 4 vuotta, taistelujen välillä tauottua hänet komennettiin upseerikouluun mutta koulutus keskeytyi koska sodassa tullut vaurio lonkassa paheni, tulehdus nosti korkean kuumeen ja hän joutui sairaalaan. Lonkasta jouduttiin poistamaan märkää parikin kertaa

päivässä, potilaita oli paljon, siksi hoito ja hygienia ei ollut kovin hyvää, pian Paavon tila paheni, kaikki raajat jäykistyivät ja puhekin meinasi loppua se oli sellainen vakava tulehdustila, puhe kyllä onneksi pian palautui mutta mikään raaja ei liikkunut. Sota loppui ja tätä Porin sotilas-sairaalaan oltiin sitten muuttamassa siviilisairaalaksi ja sotilaita siirtämässä Tampereelle, Paavo pyysi eräältä tutulta hoitajalta voisko hän kysyä siirtoa Seinäjoelle ja se onnistui, siellä naisten sisätautiosasto oli vallattu sotilaille. Sairaalan ylilääkäri oli von Essen ja hän oli myös tämän sotilasosaston osastolääkäri, hän otti Paavon tehohoitoon ja 2 kuukauden hoidon jälkeen hän käveli, keppiä apuna käyttäen ja pääsi pitkästä aikaa käymään kotona Alhojoella. Vuoden verran meni niin kepin sai keittää orrelle. Kotitilan hoito jäi Paavolle kun veljet lähti maailmalle, tila oli aluksi lypsykarjatala myöhemmin muuttui lihakar-

jatilaksi, poika Antti jatkaa tilan pitoa, nyt se on iso proileritila.

Tilan pidon lisäksi Paavo toimi kaupanvahvistajana yli 40 vuotta ja 20 vuotta holhouslautakunnan puheenjohtajana sekä oli kunnanhallituksessa. Seurakunnan elimissä Paavo on ollut kirkkovaltuustossa ja neuvostossa sekä taloudellisessa jaostossa, josta hänellä on hyvät muistot, siellä yhteishenki pelasi.

Sotainvaliidiin puheenjohtajana Ylistarossa Paavo on toiminut 40 vuotta ja hoitaa edelleen, seuraava sukupolvi on jo mukana johtokunnan tehtävissä ja on niin kauan kun tarvitaan, sotainvaliideja ei ole Ylistarossa enää elossa kuin runsas tusina.

Paavo elelee vaimonsa Railin kanssa Itälänkujalla "rauhallista" elämää hänellä on auto ja ajokortti vaikka 92 vuotta tulee pian täyteen.

Juhani Arkkola

Markkinatunnelmaa ja tykinjyskettä -Isonkyrön 1700-luvun markkinat

Jo 20 vuotta on Isossakyrössä vietetty elokuussa Laurin-päivän tienoilla 1700-luvun markkinoita. Kotiseutumuseon pihapiiri täyttyy vuosittain iloisesta hyörinästä, markkinavieraita saapuu ympäri maan ihastelemaan ja ostamaan käsityöläisten upeita tuotteita, viettämään aikaa vanhanajan hengessä ja tapaamaan tuttuja.

Pienestä lähdettiin liikkeelle. Vuonna 1994 paikkakunnalla vietettiin Asemies-tapahtumaa ja kaksi aikaansaapaa naista mietti, että tapahtuman liepeille pitäisi saada tapahtumatarjontaa myös naisille. Museolle nousi parikymmentä myyntikojua naisvoimin ja myytäviin tuotteisiin kävi tutustumassa muutama sata vierasta. Viikonlopun jälkeen kaikki osallistuneet olivat sitä mieltä, että olipa mukavaa, tehdään tätä jatkossakin. Vuosien mittaan niin vieras- kuin myyjämäärä on kasvanut, kojurivit pidentyneet ja -rakenteet uusiutuneet. Vuonna 2012 1700-luvun markkinoilla vieraili n. 17 000 henkeä ja käsitöitä oli myymässä 153 käsityöläistä. Isonkyrön 1700-luvun markkinat on maamme vanhanajan markkinoiden joukossa kolmanneksi suurin ja ylivoimaisesti Isonkyrön suurin vuosittainen tapahtuma.

Markkinoilla on alusta alkaen ollut tiukka linjaus myytävistä tuotteista: itsetehtyä, kasvatettua tai jalostettua. Linjaus on kannattanut, asiakaspalautteiden mukaan juuri aidon käsityönmyynti on tapahtuman suurin valtti. Markkinavieraat tulevat vuosi vuoden jälkeen hakemaan elämyksiä, tapaamaan tekijöitä ja tutustumaan myytäviin tuotteisiin – tuote saa kasvot ja tuntuu läheisemmältä ja arvokkaammalta. Myös jälleenmyyjät ovat löytäneet tapahtuman, moni yrittäjä käy solmimassa uusia tuttavuuksia käsityöläisten kanssa.

1700-luvun markkinoiden suosio perustuu myös paljolti itse markkina-alueen sijaintiin. Kulttuurihistoriallinen ympäristö, Vanha kirkko ja koti-seutumuseo, luo arvokkaat ja kauniit puitteet tapahtumalle. Markkinoilla kuljeskellessa voi helposti kuvitella, miten jo keskiajalla samalla paikalla käytiin markkinoita... Vanhan ajan henkeä kunnioittaen myyjät ja järjestäjät, jopa osa asiakastakin, pukeutuu viikonlopun aikana vanhanajan vaatteisiin ja myyntikojujen somistaminen pyritään

tekemään sekin soveliaita materiaaleja ja kalusteita käyttäen. Mieleenpainuvimpana somisteena eräänä vuonna valtavan kokoinen, vanha pohjalainen lautaskaappi eräessä kojussa!

Menestyksen eteen on tehty ja tehdään paljon töitä. Tapahtuman kasvu ei ole ollut itsestään selvyys. Joukko vapaaehtoisia on tehnyt vuosikaudet pyyteettömästi töitä yhteisen tapahtuman eteen. Ennen naisten itsensä pystyttämien kofujen tilalle on suunniteltu uudet kevyempirakenteiset kojut ja paikallinen Lions Club osallistuu alueen rakentamistalkoisiin. Yhteistyötä paikkakunnan yhdistysten kanssa tehdään lisäksi mm. liikenteenohjauksen, majoituksen ja muonituksen osalta. Markkinoilla on yksi osa-aikainen työntekijä, mutta vapaaehtoistyönosuus on edelleen merkittävän suuri tapahtuman onnistumisessa. Tapahtuman kasvaessa järjestäjäpuolen velvollisuudet kasvavat ja sitä mukaa myös kustannukset; parkkeeraus-, esiintyjä-, saniteetti-, markkinointi- ja viranomaisvaatimukset esimerkiksi. Vuonna 2012 otettiin ensi kertaa käyttöön markkina-alueen portilla kerättävä nimellinen 1 euronsuuruinen ”tietullimaksu” kattamaan järjestelykuluja.

Kesän 2013 1700-luvun markkinoita vietetään 9.-11.8.

20-vuotisjuhlamarkkinoilla otetaan ensi kertaa ohjelmaan perjantain iltatori, jonne ei kerätä sisäänpääsymaksua, ”tietullia” ja jolle lähes kaikki markkinamyymäjät osallistuvat. Alueella on joka päivä muutakin ohjelmaa, perjantain houkuttimena toiminee hyvin Vanhassa kirkossa tapahtuva Hevimessu. Viikonlopun aikana alueella esiintyy kierteleviä musikantteja, Vanhan kirkon makasiinissa on näyttelyjä, itse kirkossa konsertti ja musiikkituokioita, sunnuntaina jumalanpalvelus 1700-luvun tyyliin ja museolla kotiseutujuhla. Lapsille järjestetään työpajoja ja museon pihapiirissä on lauantaina lapsille suunnattua ohjelmaa.

Näkyvänä – ja varsin kuuluvana osana 1700-luvun markkinoita ovat viime vuosina olleet suomalaisten historiaharrastajien taistelunäytökset pappilanvai-

niolla. Muskettien ja tykkien paukkeessa 1700-luvun sotilasjoukot ovat äkseeranneet ja taistelleet yleisön ihmeteltävinä. Vanhan kirkon kupeeseen on noussut 1700-luvun sotilasleiri, missä yleisö on voinut seurata sen ajan sotilasleirielämää, parhaassa tapauksessa saanut nauttia nuotiolla paistettuja lettujakin.

Napuen taistelusta 300 vuotta vuonna 2014

Vuonna 2014 vietetään Napuen taistelun 300v -muistovuotta. Valtakunnallinen Muistopäiväjuhla on 16.2. 2014. Päivä alkaa jumalanpalveluksella Isonkyrön pääkirkossa, saarnan pitää Turun arkkihiippakunnan piispa Kaarlo Kalliala. Jumalanpalveluksen jälkeen on kunniakäynti ja seppeltenlasku Napuen muistopatsaalla. Isonkyrön koulukeskuksessa vietetään klo 14.00 alkaen Muistojuhlaa, jossa puhuvat professorit Kari Hokkanen ja Kustaa H.J.Vilkuna sekä tutkijatohtori Ville Sarkamo.

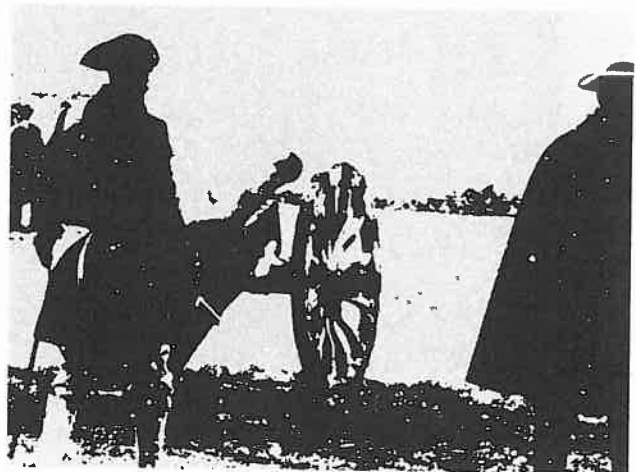

Tapahtumavuoden aikana Teatteri Kyröö esittää Isonvihanjälkeisiin tapahtumiin perustuvaa näytelmää Ylipää nuorisoseuralla. Näytelmän käsikirjoittaa Jyrki Tuulari ja ohjaa Eija-Irmeli Lahti. Toukokuussa koululaiset voivat osallistua kotiseutumuseolla Aikamatkaan, jossa tutustutaan 1700-luvun elämään, jyvien jauhamiseen, leivän leipomiseen, vanhoihin käsityömenetelmiin jne.

Elokuussa 1700-luvun markkinoiden aikaan, 8.-10.8.2014 vietetään "Elämää sodassa ja rauhassa"-tapahtumakokonaisuutta, johon osallistuu totuttujen kotimaisten käsityöläisten lisäksi myös Pohjoismaisia käsityöläisiä yhteispohjoismaisella käsityötorilla, sekä historiaharrastajia Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Saksasta, Eestistä ja Venäjältä. Historiaharrastajat ennallistavat Napuen taistelun lauantaina 9.8. suuressa tunnin kestävässä taistelunäytöksessä, jota johtaa oravaislainen Göran Backman. Sotilasleiriin voivat markkinavieraat tutustua koko viikonlopun ajan. Vanhan kirkon tarinat aukeavat lapsille uuden Aikamatkan avulla ja makasiineissa yleisö voi perehtyä niin sotaisaan historiatietouteen kuin kauniiseen tekstiiliperinteeseenkin.

Isonkyrön kotiseutuyhdistyksen ja 1700-luvun markkinoiden väki toivottaa kaikki sydämellisesti tervetulleiksi hyväntuuliseen markkinatapahtumaan, kannattaa varata koko päivä, näkemistä ja kokemista riittää -vatsantäytettäkin on tarjolla monenlaista! www.1700-lmarkkinat.net

Johanna Talso

Neuvostoliittolaiset sotavangit työvoimana ja Isonkyrön vankileiri

Jatkosodan aikana Suomen armeija sai n. 64000 Neuvostoliittolaista sotavankia. Vangit sijoitettiin pääasiassa rintamalinjan taakse kotialueille, jonne suojeluskuntapiirit perustivat vankileirejä. Isossakyrössä niistä oli yksi.

Sodan pitkittyminen ja vankien suuri määrä yhdessä heikon elintarviketilanteen kanssa aiheutti sotavankien menehtymisiä vankileireillä. Sotilaat olivat jo vangiksi joutuessaan heikkokuntoisia, nälkiintyneitä ja usein haavoittuneita. Sodan loputtua palautettiin n. 44500 vankia.

Vankeja alettiin käyttää työvoimana ensin satamissa, kaivoksissa ja metsätyömailla. Maatiloilla oli myös kova työvoiman tarve, ja niille sijoitettiinkin vankeja vuosien 1943 ja -44 kesinä. Anomus vankityövoiman saamiseksi oli jätettävä paikalliselle työvoimapäällikölle. Vanki oli sen tilan vastuulla, johon hänet oli sijoitettu ja majoitettu. Isonkyrön maatiloille vangit toimitettiin junalla Mustasaaren leiriltä. Annettujen ohjeiden mukaan vankeja oli vartioitava niin, etteivät pääse karkaamaan, pidettävä lukittujen ovien takana asunnossaan, ovet ja ikkunat piti olla rautatangoilla vahvistettuja. Tarkoin oli määriteltävä, mistä asioista

vangin aikana ei saanut puhua. Sivullisia ei saanut päästää keskustelemaan vankien kanssa, mutta samalla heitä tuli kohdella inhimillisesti ja asiallisesti. Vangeille kuitenkin leirin ulkopuolelle pääsy töihin oli virkistävää ja mieluista. He saivat parempaa ravintoa ja heidän kuntonsa koheni.

Maanviljelijät tekivät leirin kanssa kirjallisen sopimuksen. Työpäivän pituus oli 10 tuntia, eli sama kuin suomalaisen työmiehen. Yksi päivä viikossa oli järjestettävä vapaaksi, mieluummin sunnuntai. Korvaus vangista oli maksettava kuukausittain kunnan työvoimapäällikölle. Vangin päiväraha oli 20 markkaa terveestä ja invalidisoituneesta tai muuten heikosta 10 markkaa. Sunnuntaista ei tarvinnut maksaa.

Vankimäärä Isokyröläisillä maatiloilla kesinä 1943 ja 44 vaihteli 130-150:een. Orisbergin kartanossa oli näiden lisäksi n. 10 vankia. Talveksi vangit palautettiin leireille, paitsi jos tilalla oli metsätöitä, jolloin vankityövoimaa sai myös talveksi.

Palonkylässä vankityövoimaa oli seuraavasti: Vieno Hanhimäellä Vetrov Bjotr, Matti Niemellä Alajev Mihail ja Zolobnikov Anatoli, Artturi Tuurilla

Venäläisiä sotavankeja. Maatilan työvoimaksi määräytyt neljä sotavankia seisovat kuvassa takarivissä. Heidän edessä vas. Veikko Hirvelä (Sanfrid Praksi), Jussi Niemi, Jaakko Niemi, Yrjö Kuusilahti joka vietti noina vuosina usein kesä Isossakyrössä, Erkki Hirvelä ja Jorma Niemi. Valokuvan otti Väinö Ikola (kuva: Aune Hirvelän kokoelmat).

Noritsa Vladimir ja Resekin Vasilji, Aini Ylimäellä Boktsonov Ivan, Sanfrid Praksilla Vaselov Aleksandr, Jussi Peltoniemellä Novikov Pavel, Lauri Palolla Trushnikov Pjotr, Eino Pukkisella Rjabov Meletei, J.E. Heimolla Kapanen Jooseppi ja Staljmakov Ivan, Vilho Nivukoskella Derjabin Ivan, Popov dimitrij ja Posmakov Konstantin.

Matti Pollarin vanki oli nimeltään Shvidtshenko Nikolai Vasiljevits. Hän ei ollut tottunut koviin töihin. Usein hän pyysi vaihtoehdoksi piirtämistä tai maalaustöitä. Hänen töistään on tallella mm. Pollarin veljesten muotokuvia, yksi asetelma ja asemiesmuseossa oleva Mannerheim-taulu.

Vankeja ei pääsääntöisesti pidetty yhdessä paikassa kovin pitkään, vaan heitä vaihdettiin ajoittain. Nivukoskessa oli mm. kolmet eri vangit. Nivukoskessa oli samanaikaisesti 44- kesällä 2 Saksalaista upseeria lomalla, samaten Pukkisessa oli 1 Saksalainen lomailija.

Vangit olivat yleensä rehtejä työmiehiä. Heillä oli täällä hyvät oltavat. Paitaa, jonka selkämyksessä oli iso V-kirjain ei tarvinnut pitää, ja ruokailu tapahtui isäntäväen kanssa samassa pöydässä. Palonkylän vangeilla oli tapana kokoontua Matti Niemen pihatupaan viettämään vapaa-aikaa. Monilla on muistikuva miten vangit mielellään leikkivät ja pelasivat pelejä pienten ja nuorten kanssa. Vankien valvonta ja muut tiukat ohjeet oli käytännössä kuollut kirjain.

Vankien palautuksen lähestyessä heidän mielialansa muuttui ja ilmeisesti vangiksi antautumisesta annettava tuomio kotimaassaan alkoi muuttua todellisuudeksi heidän mielissään. Monet vaihtoivat isäntäperheiden kanssa osoitteita ja lupasivat kirjoittaa, kunnes tämä

mieleetön sota on loppunut. Yhteydenottoja ei kuitenkaan ole tullut. Palautukset tapahtuivat syksyllä -44 Vainikkalan raja-asemalle.

Isossakyrössä oli yksi vankileiri. Se sijaitsi Naarajoen tienvarressa Luomaasilla Vennän Maalla. Paikka oli autolla-ajokuntoisen tien varressa. Vesi saatiin lähteestä, joka purkautui ohivirtaavaan puroon. Piikkilangat oli lyötynä eläviin puihin 2 metrin korkeuteen sakkka. Rakennuksina oli 2 suorakaiteen muotoista parakkia, joissa oli majoitettuna yhteensä 44 vankia (2x 22). Paikalla oli lisäksi vanhempi rakennus huoltotehtäviä varten. Ruoka keitettiin padassa pihapiirissä. Vartiomiehiä varten oli tien vieressä rakennus, jossa oli kuusikulmainen katto.

Miehet lähtivät työmaille aamuisin kahden konepistoolimiehen vartioimana. Työkohteena oli polttopuiden teko mm. meijerin metsästä ja tien tekoa Tuomaanmäen maastossa. Tie tunnetaan vieläkin vankitienä. Todennäköisesti tämän leirin vankeja käytettiin myös polttopuiden lastaukseen rautatievaunuihin lähiasemilla. Tämä leiri oli numerolla 3, joka oli tarkoitettu poliittisille vangeille.

Jokin erikoisuus tässä leirissä oli. Jussi Ventä kertoi olleensa heidän vangin kanssa fälttööllä useampana päivänä leirin vieressä. Kyntömies ei ollut missään tekemisissä leiriläisten kanssa. Päinvastoin käänsi heille selkensä. Kuitenkin leiristä oli salakäytävä josta vangit pääsivät illan tullen kylälle mm. kaupustelemaan puhdetöitään. Luultavasti vartijat tiesivät sen muttei tarkastajat, jotka kävivät ajoittain paikan päällä. Leiri lopetettiin 25.11 1944.

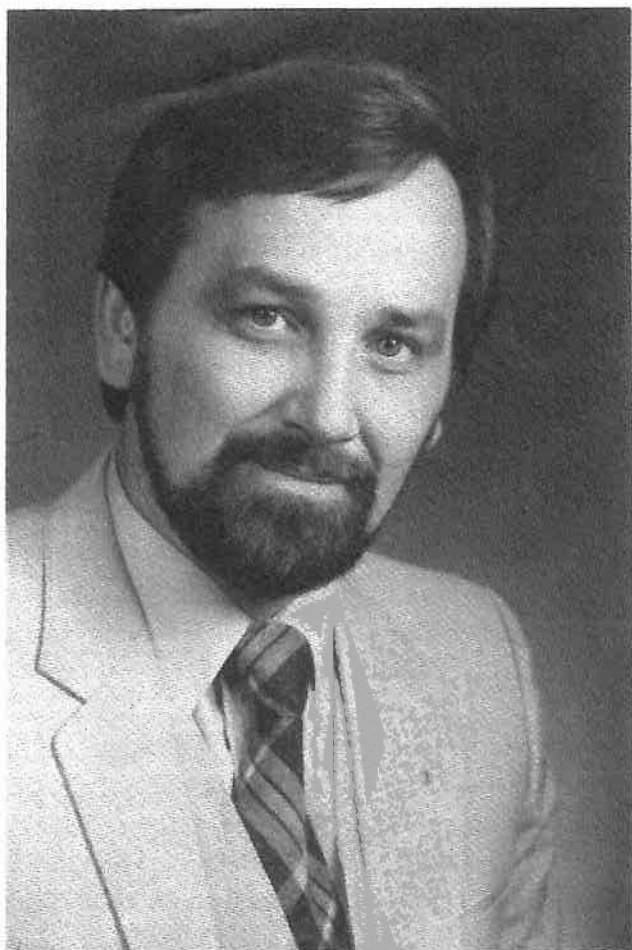
Väinö Pollari

Lähteet:
Palonkylän historia
Helli Tuominen
Jorma Niemi
Matti Nivukoski
Jussi Ventä

Tauko heinäpellolla Ollilan Ojannevalle sotavuonna 1944. Työvoiman puutteessa tiloille oli toimitettu venäläisiä sotavankeja, heistä yksi äärimmäisenä vasemmalla ja kaksi etualalla lepoasennossa. Viikatteen kanssa isäntä Vilho Nivukoski, hänen vasemmalla puolellaan kaksi helsinkiläistä työvelvollista naista sekä Taittosen isäntä. Oikealla puolella Aino ja Kaarina Taittonen, takana Eila Lahti ja Irma Ollila. (Kuva: Sylvi Ritarin kokoelmat)

Markku Matti Juhani Heiska

Markku Matti Juhani Heiska syntyi 17.11.1946 rakastavaan perheeseen Isossakyrössä. Ympärillä olivat Pakkalan mumma ja monta tatiä. Paulaanmaasta Markku kulki sisarussarjan vanhimpana polkupyörällä keskikoulun, partion ja voimisteluharjoitukset.

21-vuotiaana hän perusti Hilkkansa kanssa oman perheen. Isä valmistui unelmiensa ammattiin rakennusmestariksi. Kipinän alalle hän oli saanut ollessaan Herman Perttilällä "lautapoikana".

Nuorena mestarina hän työskenteli huvila-, koulu- ja kerrostalotyömailla. Ylistaron kunnan rakennus-tarkastajana vuodet 1974-1979. Tarkastustyö ei tyydyttänyt taiteellista, luovaa miestä, joten isä perusti oman yrityksen Rakentaja-Heiskan, jonka toimenkuvaan kuului rakennustarvikkeiden myynti ja rakennusten suunnittelu. Suunnittelu- ja valvontatöitä isä teki elämänsä viimeiselle viikolle asti.

Isä kiinnostui opiskeluaikanaan politiikasta. Hän oli mukana kokoomusnuorissa, kokoomuksen piiri- ja puoluevaltuustossa, presidentin valitsijamies-ehdokkaana v 1982, Ylistaron kunnanvaltuustossa kolme kautta, Pohjanmaan hallintoneuvostossa, Lions-toiminnassa, Ylistaron Kilpaveljissä mm puheen- johtajana. Urheilu oli isälle aina lähellä sydäntä. Omassa lapsuudessa hankittu monipuolinen tausta ja innostus auttoi meidän poikien harrastusten valmentamisessa ja tukemisessa. Kisareissuille isä oli aina valmis lähtemään. Isä osasi Suomen maantiet ulkoa ja niin me pojat ennen navigaattori-aikaa soitettiinkin isältä neuvot parhaaseen reitinvalintaan. Englanninkielen taitoisena isä matkusti paljon maailmalla. Toivematka oli syksyllä 2010 Namibiaan Ambomaalle Kirsti-tätinsä lähetyksentille.

Isä oli kiinnostunut sukunsa juurista ollen mukana Suur-Palon ja Heiskan sukuseuroissa. Hän piti myös tiiviisti yhteyttä sisaruksiinsa, täteihinsä ja serkkuihinsa. Isä oli hyväkäyttöksinen herrasmies pikkutakeissaan. Perhe oli tärkeä. Isä teki paljon työtä edestämme ja saimme hyvät henkiset ja taloudelliset eväät.

Isän vanhin lapsenlapsi Mira pääsi ylioppilaaksi 5.6.12, joka juhla jäikin isän viimeiseksi. Tässä juhlassa vielä kaikki seitsemän lastenlasta saivat paappaa kiehnata.

Isältä oli poistettu toinen munuainen v 2004 syövän takia. Saimme vielä monta hyvää vuotta. Nytkin isä uskoi, että lääkärit parantaa ja ihme tapahtuu. Mutta kesäkuun aamuna 12.6.2012 isä nukahti omaan sänkyynsä, omassa kodissaan Kirkonkosken äärellä, pikkulinnun koputtaessa parvekkeen ikkunaan.

Isää muistellen

Mika, Marko ja Masa

mika.heiska@welho.com

Teen sukututkimusta, johon myös teidän perheenne kuuluu
Olen kiitollinen, jos saan alla olevan kaavakkeen täytettynä ja mahdollisesti korjattuna takaisin

SUVUN JÄLKEKÄISEN sukunimet	ISÄN sukunimet	ÄIDIN sukunimet
Etnimet	Etnimet	Etnimet
Syntymäaika ja -paikka	Syntymäaika ja -paikka	Syntymäaika ja -paikka
Kuolinaika ja -paikka	Kuolinaika ja -paikka	Kuolinaika ja -paikka
Ammatit	Vihkiäika ja -paikka	☐ Avoliitto ☐ ero pvm
Harrastukset	Ammatit	Ammatit
Henkilöteksti	Henkilöteksti	Henkilöteksti
PUOLISON sukunimet	PUOLISON ISÄN sukunimet	PUOLISON ÄIDIN sukunimet
Etnimet	Etnimet	Etnimet
Syntymäaika ja -paikka	Syntymäaika ja -paikka	Syntymäaika ja -paikka
Kuolinaika ja -paikka	Kuolinaika ja -paikka	Kuolinaika ja -paikka
Vihkiäika ja -paikka	Vihkiäika ja -paikka	☐ Avoliitto ☐ ero pvm
Ammatit	Ammatit	Ammatit
Harrastukset	Harrastukset	Harrastukset
Henkilöteksti	Henkilöteksti	Henkilöteksti
LAPSET, etunimet, sukunimet	Syntymäaika ja -paikka	Kuolinaika ja -paikka
LISÄTIETOJA voit kirjoittaa tarvittaessa kaavakkeen taakse		
Valokuvat	kpl	

Suur-Palon suku
Pirjo Hirvelä
Palonkyläntie 2
61500 Isokyrö
puh. 050 359 6752
pirjo.hirvela@netikka.fi
pirjo.hirvela@suurpalo.org

Yllä antamani tiedot saa julkaista sukuselityksessä

Päiväys ja allekirjoitus
Osoite
Puhelin

HUOM!

Voit tilata viereisen
kyselykaavakkeen myös
sähköpostitse Pirjo
Hirvelältä.

pirjo.hirvela@netikka.fi
pirjo.hirvela@suurpalo.org

Muistattehan maksaa jäsenmaksut. Vuosittain maksettava jäsenmaksu on 10 euroa, ainaisjäsenmaksu on 100 euroa. Ainaisjäsenyys merkitsee sitä, että jos on jo maksanut ainaisjäsenmaksun myöhemmin ei tarvitse jäsenmaksua maksaa. Tilin numero on 472710-228397 Kyrönmaan Op Eräpäivä 30.3.2013.

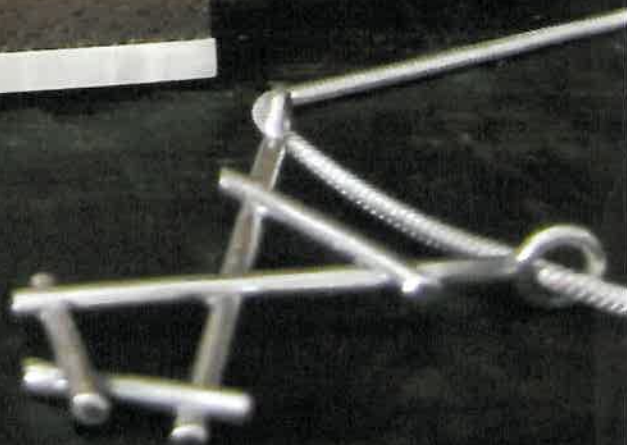
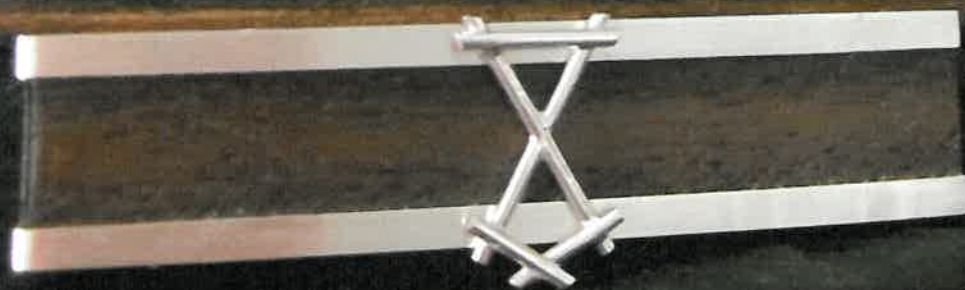
Saajan tilinumero Mottagarens	Kyrönmaan Op 472710-228397	TILISIIRTO GIRERING <small>Maksu välitetään saajalle vain Suomessa Kotimaan maksujenvälityksen yleisten ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella.</small>	
Saaja	Suur-Palon sukuseura r.y		
Maksaja		Vuosijäsen	10 €
		Ainasisjäsen	100 €
Allekirjoitus		Eräpäivä 30.3.2013	
Tilityt nro		Viteno	
		Eräpäivä	Euro

SUUR-PALO KORUSARJA

Suur-Palo -sukuseuran oma
korusarja.

Erilaisia riipuksia,
korvakoruja, rannekoru ja
solmioneula.

Mallisto- ja hintatiedot
pyynnöstä valmistajalta
Tilauksesta myös muita
puumerkkikoruja

Juha Koskela design

Liliuksenmutka 7 61500 ISOKYRÖ 041-7298310 www.juhakoskela.com